

Milan is alleen

Overzichtsbundel

Beste lezer,

deze bundel bevat achtergrond- en verwerkingsmateriaal voor de begeleider. Wij richten ons op een zo ruim mogelijke doelgroep.

Eenzijds focussen wij op talig verwerkingsmateriaal, inzetbaar in opleidingen Nederlands: NT1, NT2 en NTA. In dit deel vindt u oefeningen voor de cursisten, met handleiding en verwijzingen naar de doelen waaraan gewerkt wordt.

Anderzijds is er het algemeen vormende verwerkingsmateriaal. Daarin bieden we u werkvormen om dieper in te gaan op de inhoud van het boek. We denken hierbij aan leesgroepen in bibliotheken, oudergroepen, ... Maar ook in de opleiding Maatschappijoriëntatie zijn deze werkvormen inzetbaar. Daarom leggen we in een apart hoofdstuk de link tussen het boek en de doelen van de modules MO. Omdat we ook de begeleiders van de opleidingen Nederlands de mogelijkheid willen geven de algemeen vormende activiteiten in te zetten, geven suggesties om de taaldrempel te verlagen.

Wie dieper wil ingaan op het thema, vindt in deze bundel verwijzingen naar ander materiaal en nuttige websites.

En tot slot willen we de aandacht vestigen op leesplezier.

We wensen u en uw groep een fijne lees- en leerervaring!

talig materiaal

oefeningen in bijlage handleiding en doelen

Trek een lijn.

~ woordbeelden herkennen

Omcirkel.

~ woordbeelden herkennen

Wat is goed?

~ visuele discriminatie
~ nauwkeurig lezen

Luister en schrijf de juiste letters.

De begeleider leest de volgende zinnen voor:

- Igor is weer ziek.
- De b-uurvrouw komt morgen.
- Igor slaapt.
- Ze helpt Milan.
- Milan is graag alleen.
- Lotte geeft een feest.
- Dank je wel.
- Hij koopt een hemd.
- Mag hij komen spelen?
- Er was chips.
- Wil Milan iets drinken?
- De mama troost.

~ klank-tekenkoppeling
~ nauwkeurig luisteren – auditieve discriminatie
~ letters correct schrijven

Trek een lijn.

~ informatie herkennen in teksten (lezen)
~ relevante gegevens selecteren in teksten (lezen)
~ begrijpend lezen

Goed of fout?

~ informatie herkennen in teksten (lezen)
~ relevante gegevens selecteren in teksten (lezen)
~ begrijpend lezen

Wat is goed?

- ~ informatie herkennen in teksten (lezen)
- ~ relevante gegevens selecteren in teksten (lezen)
- ~ begrijpend lezen

kaartjes op volgorde leggen

Bij deze opdracht zijn er verschillende mogelijkheden.

- De deelnemers krijgen elk de zes stroken en leggen ze zelf in volgorde.
- Ze werken met twee.
- De groep is verdeeld in subgroepjes van zes deelnemers. Elke deelnemer heeft één strookje. Ze zetten zich in de goeie volgorde.
  - ~ informatie herkennen in teksten (lezen)
  - ~ relevante gegevens selecteren in teksten (lezen)
  - ~ begrijpend lezen
  - ~ samenwerken, reële communicatie

algemeen vormend materiaal

werkvormen (met suggesties om de taaldrempel te verlagen)

1a) in iemand anders' schoenen

Verdeel de groep in vijf subgroepjes. Elk subgroepje krijgt een rol toebedeeld (zie bijlage 'in iemand anders' schoenen').

Leg een situatie voor aan de groep, bijvoorbeeld:

- Igor wil logeren bij Amin.
- Buurvrouw wil een dagje naar zee met Igor.
- Milan moet voor het werk drie dagen op cursus. Hij moet er overnachten.
- Milan kan promotie krijgen. Beter werk, beter betaald. Hij moet dan wel één weekend werken per maand.
- Milan is ziek, maar buurvrouw moet die dag echt weg.
- Buurvrouw gaat bij haar dochter wonen in Japan.
- Igor is jarig en wil een feestje geven.
- Milan speelde vroeger tafeltennis. Hij wil graag opnieuw beginnen, één avond per week.

Eerst overleggen de subgroepjes onderling. Wat denkt hun personage in die situatie? Zijn er twijfels, dromen, hindernissen, voorwaarden?

(In sommige situaties zal bijvoorbeeld de baas van Milan weinig inbreng hebben.

Je kan er dan voor kiezen om maar met vier subgroepjes te werken. Of je kan dat groepje aanmoedigen om toch verder na te denken. Bijvoorbeeld: als Milan tafeltennis speelt, is hij waarschijnlijk fitter en meer ontspannen, en dat is ook goed op zijn werk.)

De personages brengen hun gedachten in de groep. Kan het ene personage een antwoord bieden op de twijfels van het andere?

Daarna mogen de deelnemers hun personage loslaten en vanuit zichzelf reageren in groep. Heeft er iemand ervaring met op oppas voor zieke kinderen van de mutualiteit? Krijgen je kinderen een verjaardagsfeest? Heb je zelf een hobby?

Het vraagt wat organisatie, maar het is interessant om bij elke nieuwe situatie de subgroepjes een nieuw personage te geven. Zo moeten ze echt vanuit verschillende 'schoenen' denken.

Uitbreiding: Dezelfde werkvorm, maar dan met nieuwe personages. Bedenk zelf personages en situaties die je groep aanspreken. Samengestelde gezinnen, gescheiden ouders, ...

1b) taaldrempel verlagen

Wanneer je eenvoudige situaties kiest, en alleen de meest betrokken personages laat meespelen, is het eerste deel van deze werkvorm ook bruikbaar in groepen NT2 en NTA.

2a) stellingenspel

Als er een grote ruimte beschikbaar is, is dit een plezierige werkvorm. Iedereen staat naast elkaar. Lees een stelling voor. Wie akkoord gaat, zet een stap vooruit. Wie niet akkoord gaat, zet een stap achteruit. Op die manier krijg je een heel duidelijk beeld over de verschillende meningen.

Als de deelnemers ervoor open staan, kunnen ze dit geblinddoekt doen. Zo worden ze niet beïnvloed door elkaar. Ze mogen de blinddoek pas afdoen als de begeleider het sein geeft dat iedereen gekozen heeft.

Uiteraard kan er ook gewerkt worden met bijvoorbeeld rode of groene kaartjes.

Stellingen:

- *Ouders hebben af en toe tijd voor zichzelf nodig.*
- *Alleenstaande ouders hebben recht op meer betaalde vakantie.*
- *Milan moet vriendjes van Igor uitnodigen om te komen spelen.*
- *Hulp vragen moet je vermijden. Alleen als het echt niet anders kan.*
- *Ik begrijp dat Milan zijn zoon het liefst dicht bij zich wil houden.*
- *Milan is een goede vader.*
- *Ik vind het vreemd dat Milan hulp vraagt aan een onbekende (de buurvrouw).*

Uitbreiding: de voorstanders gaan samen zitten en de tegenstanders gaan samen zitten. Ze verwoorden hun argumenten en schrijven ze op. Als beide groepen klaar zijn, leest een deelnemer of de begeleider de argumenten pro en contra voor. Zijn er mensen die 'van kamp willen wisselen'?

2b) taaldrempel verlagen

Werk met eenvoudigere stellingen.

- De baas moet Milan meer vakantie geven.
- Milan is een sterke man.
- Milan is een goede vader.
- Hulp vragen is moeilijk.

3a) gezinsvormen

De deelnemers schrijven alle associaties op die ze maken bij het woord 'gezin'. (Of de begeleider noteert.) Zorg voor een groot blad of een groot bord.

Geef de deelnemers het werkblad (zie bijlage 'gezinsvormen'). Laat hen individueel de foto's omcirkelen waarop volgens hen een gezin staat.

Breng terug in de groep. Heeft iedereen hetzelfde aangeduid?

Leg daarna de grote foto's op tafel. Laat de deelnemers kijken naar de foto's en de tekst erbij lezen.

Bespreek in groep: zijn er mensen die hun werkblad willen aanpassen?

Tot slot kunnen de deelnemers de tekst lezen met de cijfers over 'het gemiddelde gezin', eventueel met nabespreking.

3b) taaldrempel verlagen

Afhankelijk van het taalniveau kan deze werkvorm geheel of gedeeltelijk ingezet worden. Zeker de gezinnen omcirkelen en vergelijken in groep is mogelijk. Als de begeleider de tekst bij de grote foto's voorleest, kan er ook bekeken worden of deelnemers hun werkblad willen aanpassen. Als het lezen te moeizaam gaat, is het niet aangeraden deze zinnen als lees oefening te gebruiken. Het verlegt de aandacht immers van het inhoudelijke naar het technische.

link met doelen MO

Wablief-boeken worden vaak in één adem genoemd met lessen Nederlands, maar er is meer! Onderstaande lijst geeft weer welke doelen MO er gelinkt kunnen worden aan het boek.

Op deze website vindt u de leerplannen MO, inclusief leeractiviteiten:

<http://www.vocvo.be/content/leerplannen-basiseducatie>

Communiceren

M BE G 085

De cursist

illustreert verbale en non-verbale communicatie	BE 020 ET 001
illustreert het objectief en subjectief waarnemen	BE 020 ET 002
toetst eigen interpretaties aan die van anderen	BE 020 ET 003
drukt zich uit in de ik-vorm	BE 020 ET 004
luistert actief	BE 020 ET 005
uit feedback	BE 020 ET 006
gebruikt een geschikte communicatievorm	BE 020 ET 008
stelt open vragen	BE 020 ET 009
uit onbevangen en constructief zijn wensen en gevoelens binnen relaties en stelt en aanvaardt hierin grenzen	BE 020 ET 014
leeft de onuitgesproken regels na die de interacties in de samenleving typeren	BE 020 ET 018
gaat respectvol om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen	BE 020 ET 048

Zeker van jezelf

M BE 086

De cursist

gaat om met feedback	BE 020 ET 007
bouwt relaties op, onderhoudt ze en beëindigt ze indien nodig	BE 020 ET 013
uit onbevangen en constructief zijn wensen en gevoelens binnen relaties en stelt en aanvaardt hierin grenzen	BE 020 ET 014

erkent het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties	BE 020 ET 015
geeft ongelijk toe en verontschuldigt zich	BE 020 ET 017
stelt zich weerbaar op	BE 020 ET 143
gaat om met emoties	BE 020 ET 144

Omgaan met conflicten

M BE 087

De cursist

gebruikt technieken om communicatie-moeilijkheden te voorkomen	BE 020 ET 010
gaat om met communicatie-moeilijkheden	BE 020 ET 011
accepteert verschillen en hecht belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie	BE 020 ET 016
geeft ongelijk toe en verontschuldigt zich	BE 020 ET 017
herkent vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik	BE 020 ET 019
bedenkt constructieve oplossingen voor conflicten	BE 020 ET 021
stelt zich weerbaar op	BE 020 ET 143
gaat om met emoties	BE 020 ET 144

Stress

M BE G 092

De cursist

maakt een realistische planning	BE 021 ET 065
reageert adequaat op lichaamssignalen	BE 021 ET 131
zorgt dagelijks voor een evenwicht tussen rust en beweging, werk en ontspanning	BE 021 ET 132
gaat constructief om met taakbelasting en stressvolle situaties	BE 021 ET 141
gaat om met lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij zichzelf	BE 021 ET 142
stelt zich weerbaar op	BE 021 ET 143
gaat om met emoties	BE 021 ET 144

reageert gepast op lichamelijke, emotionele en sociale veranderingen bij anderen

BE 021 ET 145

Handelen in groep

M BE G 105

De cursist

gebruikt een geschikte communicatievorm

BE 028 ET 008

erkent het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in communiceren

BE 028 ET 015

illustreert het belang van sociale samenhang en solidariteit

BE 028 ET 050

zet zich actief en opbouwend in voor de eigen rechten en die van anderen

BE 028 ET 166

illustreert hoe een democratisch beleid het algemeen belang

nastreeft en rekening houdt met ideeën, standpunten en

belangen van verschillende betrokkenen

BE 028 ET 170

weegt verschillende belangen op korte en lange termijn af

BE 028 ET 173

Diversiteit

M BE G 106

De cursist

herkent vooroordelen, stereo-typering, onge-paste

beïnvloeding en machts-misbruik

BE 029 ET 019

gaat respectvol om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen

BE 029 ET 048

toetst zijn mening over verschillen tussen mensen en

levensopvattingen aan feiten en andere meningen

BE 029 ET 049

illustreert het belang van sociale samenhang en solidariteit

BE 029 ET 050

Opvoeden

M BE 107

De cursist

gebruikt een geschikte communicatievorm

BE 025 ET 008

stimuleert de ontwikkeling van kinderen en jongeren door zorg en activiteiten	BE 025 ET 022
exploreert opvoedkundige vaardigheden	BE 025 ET 023
toont betrokkenheid bij de schoolloopbaan van kinderen	BE 025 ET 024
neemt verantwoordelijkheid op voor kinderen die aan zijn gezag zijn toevertrouwd	BE 025 ET 176

Vrije tijd

M BE 108

De cursist

informeert zich over mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding	BE 025 ET 059
kiest een vorm van vrijetijdsbesteding op basis van eigen interesses, mogelijkheden en waarden	BE 025 ET 060
plant en organiseert zijn vrije tijd	BE 025 ET 061
maakt gebruik van maatschappelijke diensten en/of instellingen m.b.t. vrije tijd	BE 025 ET 062
evalueert de manier waarop hij op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een aanbod heeft geselecteerd	BE 025 ET 091
zorgt dagelijks voor een evenwicht tussen rust en beweging, werk en ontspanning	BE 025 ET 132

Wat denk ik?

M BE G 112

De cursist

toetst eigen interpretaties aan die van anderen	BE 029 ET 003
stelt open vragen	BE 029 ET 009
bespreekt opvattingen over medische, psychische en sociale aspecten van relaties	BE 029 ET 020
vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving	BE 029 ET 047
toetst zijn mening over verschillen tussen mensen en levensopvattingen aan feiten en andere meningen	BE 029 ET 049

Werknemer zijn

M BE G 119

De cursist

leeft de onuitgesproken regels na die de interacties in de samenleving typeren	BE 028 ET 018
herkent vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik	BE 028 ET 019
maakt verstandig gebruik van openbare voorzieningen m.b.t. tot de socio-economische samenleving	BE 028 ET 029
maakt gebruik van zijn rechten en komt zijn plichten na in de socio-economische samenleving	BE 028 ET 034
illustreert het belang van sociale samenhang en solidariteit	BE 028 ET 050
stelt zich weerbaar op	BE 028 ET 143

Waar sta ik?

M BE 120

De cursist

onderzoekt het eigen perspectief in de socio-economische samenleving	BE 029 ET 037
ordent belangrijke gebeurtenissen uit het eigen leven	BE 029 ET 046
vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving	BE 029 ET 074
brengt eigen ervaringen in kaart	BE 029 ET 087
schat eigen mogelijkheden realistisch in	BE 029 ET 088

Keuzes maken

M BE G 121

De cursist

ordent belangrijke gebeurtenissen uit het eigen leven	BE 030 ET 046
vergelijkt zijn geschiedenis en context met zijn huidige situatie en zelfbeleving	BE 030 ET 047

maakt gebruik van voorzieningen, diensten en instellingen in de socio-culturele samenleving	BE 030 ET 057
brengt eigen ervaringen in kaart	BE 030 ET 087
schat eigen mogelijkheden realistisch in	BE 030 ET 088
selecteert op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een passend aanbod	BE 030 ET 089
doet bij het maken van zijn keuze een beroep op diensten en instellingen in de lerende samenleving	BE 030 ET 090
evalueert de manier waarop hij op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een aanbod heeft geselecteerd	BE 030 ET 091
maakt gebruik van rechten en komt plichten na in de politiek-juridische samenleving	BE 030 ET 164
weegt verschillende belangen op korte en lange termijn af	BE 030 ET 173

Problemen aanpakken

M BE 125

De cursist

bedenkt constructieve oplossingen voor conflicten	BE 032 ET 021
roept in een nieuwe situatie aanwezige voorkennis en vaardigheden op	BE 032 ET 075
voert een oplossingsplan uit	BE 032 ET 077
selecteert een oplossingsplan	BE 032 ET 078
maakt op basis van een model een eenvoudig oplossingsplan	BE 032 ET 079
evalueert het gekozen oplossingsplan	BE 032 ET 080
evalueert de manier waarop hij op basis van behoeften, kwaliteiten, beperkingen en waarden een aanbod heeft geselecteerd	BE 032 ET 091

nog meer materiaal

www.groeimee.be

Een website van de Vlaamse overheid voor ouders over opvoeden en opvoedingsondersteuning. Je vindt er informatie over alledaagse opvoedingsthema's: in dossiers, veel gestelde vragen, opvoedtips, enz. Er is ook een kalender met activiteiten en ondersteuning in je buurt. En je kan online een vraag stellen over het opvoeden van kinderen.

www.klasse.be/ouders

Ook een website van de overheid, maar dan over opvoedings- én school gerelateerde thema's.

www.kindengezin.be

Informatie voor ouders met jonge kinderen. Op de site vind je ook een beschrijving van de soorten ondersteuning die Kind en Gezin biedt: <http://www.kindengezin.be/gezinsondersteuning/>.

www.triplepmagazine.be

Informatieve website over opvoeden vanuit het programma triple P.

www.gezinsbond.be

Website van de Gezinsbond met informatie voor alle ouders. Er is een speciale pagina met alle ondersteuning voor kwetsbare gezinnen 'Gezinsbond voor iedereen'.

www.vcok.be

VCOK biedt vorming aan waarmee ouders hun opvoeding kunnen versterken.

www.cedes-ed.org

De website van CEDES biedt onder meer materiaal rond armoede, uitsluiting en het opvoeden van kinderen.

www.expoo.be

Website over opvoedingsondersteuning voor opvoedingsondersteuners en andere geïnteresseerden. Op de website vind je een groot documentatiecentrum over opvoeden en opvoedingsondersteuning.

www.tele-onthaal.be

Tele-Onthaal biedt telefonische en online hulp aan (in het Nederlands) aan iedereen die nood heeft aan een helpend gesprek. De hulpverlening van Tele-Onthaal heeft een lage drempel omwille van permanente bereikbaarheid, het werken met vrijwilligers en anonimiteit.

www.sterkeouders.be

"We zijn ouders die regelmatig in groep samen komen in Centrum Kauwenberg, een vereniging waar armen het woord nemen. Samen hebben we 6 maand gewerkt aan een verhaal. Het is ons eigen verhaal, een heel apart verhaal. Over hoe wij zelf zijn opgegroeid. In onze eigen tijd met onze eigen muziek, met onze herinneringen en onze dromen.

Het is een verhaal over hoe wij de wereld rondom ons zien. De drukte, de stress, de onveiligheid. Maar ook de bloemen, de pleintjes, de stad. Waar onze kinderen groot worden.

Het is ook een verhaal over hoe wij als opvoeders in de wereld staan. Onze kinderen zijn dapper, ze zijn wijs en ze maken geen onderscheid tussen afkomst of kleur. Wie respect geeft, krijgt respect!"

www.nieuwegezinsvormen.be

Info en lesmateriaal over diverse gezinsvormen voor leraren basisonderwijs, Arteveldehogeschool.

www.tweehuizen.be

Info over scheiding voor kinderen, ouders en professionals.

www.alleenstaandeouder.be

Info voor alleenstaande ouders, vzw Rol en Samenleving.

www.plusouder.be

Info voor plusouders over integratie van nieuw samengestelde gezinnen.

www.gidsvoorgezinnen.be

Info over alle aspecten van het gezinsleven, in alle gezinsvormen, Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (HIG).

www.sbo.be

Steunpunt Blijvend Ouderschap

En natuurlijk het Wablieft-boek '**Opvoeden van A tot Z**' van Wendy Bosmans.

leesplezier

Beste begeleider,

uw groep bestaat uit mensen met beperkte technische leesvaardigheid of beperkte kennis van het Nederlands. Weerstand, faalangst, frustratie, ongeduld zijn dichterbij dan leesplezier. Toch kunt u als begeleider leesplezier stimuleren!

Er zijn verschillende manieren om de lezers dit boek te laten 'lezen'. De luistercd is daarbij een grote hulp. Eerst luisteren, dan lezen. Of ook: eerst lezen, dan luisteren. Luisteren en lezen tegelijk, in hun eigen boek, of met de tekst geprojecteerd op een scherm. Aarzel niet om de tekst meerdere keren te laten beluisteren of lezen. U kan ook vragen om thuis te herlezen. Werk in elk geval in stukken, zodat de lezers het overzicht niet verliezen.

Wees voorzichtig met hardop laten lezen. Tenzij de lezer hier zelf om vraagt, biedt het geen meerwaarde, noch voor de haperende lezer, noch voor de luisterende groep. Ook met z'n allen samen hardop lezen, is geen aanrader.

Let op: beginnende lezers hebben spontaan de neiging tekst die ze lezen hardop te verklanken. Dit is een fase in het leerproces, en moet uiteraard niet verboden worden.

Verder: u ervaart snel wat uw lezers aankunnen, wat hen aanspreekt en motiveert. En voor leesplezier met een grote L: laat af en toe het lezen helemaal aan de kant en lees een stukje zelf voor!